

EY:N SYLIIN KUIN KYPSÄ OMENA?

Jo ETA-sopimus asettaa Suomen poliittisen kulttuurin ankaraan testiin. Testin tiukkuus vain kasvaa, jos Suomi joskus liittyy EY:n täysjäseneksi. Tähänastisen kokemuksen valossa tulevaisuus ei näytä hyvältä. Liiallinen eurointo, oikeuskulttuurien erilaisuus sekä poliittisen ja virkamieselityn pyrkimys vahvistaa asemiaan ovat tekemässä Suomesta ajopuuta, joka ei kykene valvomaan omia kansallisia etujaan.

Tätä mieltä on Alkoholitutkimussäätiön tutkimusjohtaja Klaus Mäkelä, joka viime aikoina on pohtinut integraation tuottamia oikeudellisia paineita ja mahdollisuuksia.

EUROHUUMA

80-luvun lopulla suomalaisiin tarttui melkoinen euroinnostus, joka ei ole sanottavammin laantunut, vaikka muissa maissa epäily ja vastustus ovatkin kasvaneet. Syyskuussa julkais- tun eurobarometrin mukaan suomalaiset haluavat täysjäseniksi selvästi innokkaammin kuin muiden Pohjoismaiden tai Efta-maiden kansalaiset.

– Tavallaan tällainen into on ymmärrettävää, Klaus Mäkelä

sanoo. On hyvä verrata nykyistä tilannetta 70-luvun alun EEC-neuvotteluihin. Silloin Suomella todella oli erikois- asema, josta se saattoi olla kahdella tapaa ylpeä. Silloisessa kaksinapaisessa maailmassa Suomi ja muut Pohjoismaat edustivat ikään kuin positiivista välimuotoa kapitalismin ja kommunismin välissä. Toiseksi Suomella oli ulkopoliittinen erityissuhde Neuvostoliiton kanssa. Ja sitä todella arvostettiin, koska se tukeutui meille erittäin edulliseen laajaan kauppavaihtoon. Tuon erityis- suhteen ansiosta Suomi myös EEC:n kannalta oli huomatta- van kiinnostava.

– Kaiken tämän seuraukse- na kotimaassa oli erittäin vah- va ja kriittinen kansalaismieli- pide vapaakauppasopimusta kohtaan; EEC:n oli pakko ottaa se huomioon ja suostua selkei- siin myönnytyksiin.

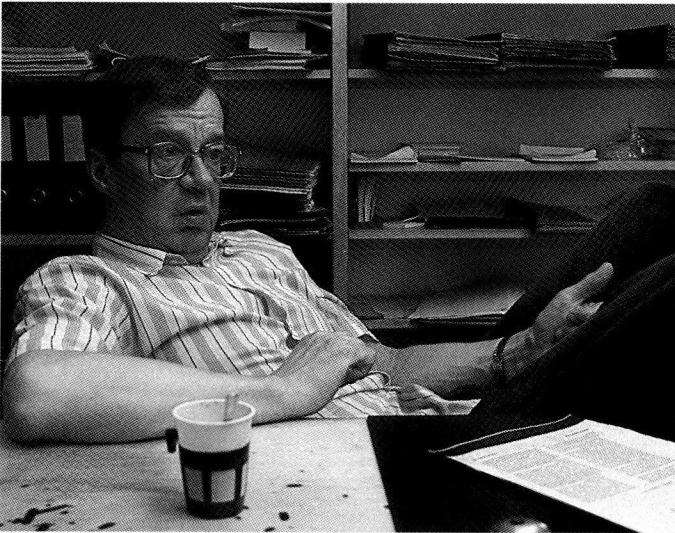
– Nyt kaksinapaisuus on kadonnut. Kun ”pahaa” toista ääripäätä ei enää ole, kultaisen keskitien retoriikalta on pu- donnut pohja. Nyt hyvinvointi- valtio edustaa ”sosialismia”, ja siksi hyvinvointikoneiston pur- kamisessa on kyse paljosta muustakin kuin vain menojen karsimisesta. Ja Eurooppaa ai- don tunnepohjaisesti ihaillaan ja eurooppalaisuuteen halu- taan samastua. Vaikka naapu-

riystävyyttä Neuvostoliiton kanssa kovasti arvostettiin, kyse oli pitkälti tarkoituksen- mukaisuudesta: kyllä 70-lu- vullakin koko sakkii oli pohjim- miltaan vilpittömän ryssän- ja kommunisminvastaista.

– Suomi yhdentyy siis tilan- teessa, jossa itsellä on päällä kova ulkopoliittis-ideologinen ja taloudellinen krapula ja edessä väikkyy – myös Venäjän uhalta – pelastajaksi hahmot- tuva Eurooppa. Siksi täällä ei ole yhtään sellaista kansa- laisyhteiskunnan pesäkettä, joka vakaumuksellisesti vas- tustaisi kehitystä. Tämä on va- hinko, sillä nyt vientiteollisuus saa rauhassa olla ainoa neuvot- televa osapuoli.

WIBELIAANINEN HENKI

– Utta raamatunkäännöstä hiottiin kymmeniä vuosia. Työ- määräältään ETA-sopimuspa- ketti vastaa hyvinkin raamat- tua, mutta käännöksestä suo- riuduttu muutamassa kuu- kaudessa. Kuitenkin kyse on paljon enemmänä kuin vain siitä, että Suomeen tuodaan uusia teknisiä sääntöjä. ETA- paketti tarkoittaa sitä, että ker- tarysäyksellä tänne tulee aivan toisenlainen oikeusajattelu, ja tästä seuraa valtava kulttuuri- nen sulattelutehtävä.

– Suomessa, kuten kaikissa Pohjoismaissa, elää vahva legalistinen henki ja pyrkimys tarkkasisältöisiin ja yksitulkintaisiin säännöksiin. Niinpä kaikenlaiset direktiivit tulkitaan täällä oitis sanatarkasti sitoviksi, meitä velvoittaviksi. Nykyiset EY-maat taas pitävät säännöksiä eräänlaisina puitteina, joiden sisällä neuvotellaan ja vertaillaan intressejä. Direktiivejä tarkastellaan siltä kannalta, millaista liikkumatilaa ne kullekin maalle antavat.

– Tässä oikeuskulttuurien kohtaamisessa kotimaisen virkamies- ja poliittisen eliitin valta kasvaa poikkeuksellisen suureksi. Eliitti tulkitsee valtavaa ja hämärää säännösviidakkoa siltä kannalta, mitä EY meiltä todella vaatii, mikä on meille ”laki”. EY:ltä lainatulla vallalla ajetaan näin usein puhtaasti kotimaisia intressejä, jotka esitetään EY:n välittämänä historiallisina pakkoina. Tämä näkyy hyvin esimerkiksi alkoholiasioiden valmistelussa.

URAPUTKEN IMU

– Ikävä puoli asiassa on se, että tästä eliitin portinvartija-asemasta saattaa tulla pysyvä ja merkitykseltään kasvava mekanismi. EY on valtakoneisto, joka tarjoaa lukuisia houkuttelevia uravaihtoehtoja niille virkamiehille ja poliitikoille, jotka nyt välittävät tietoa siitä, mitä EY meiltä kulloinkin vaatii. Mitään vastaavaa ei ole esim. pohjoismaisessa yhteistyökoneistossa.

– Brysselin byrokratia ja kotimainen eliitti kasvavat vähitellen yhteen ja kokonaisuus irtoaa itsenäiseksi itseään täydentäväksi kerrostumaksi, jonka demokraattinen valvonta käy yhä vaikeammaksi. Näin käy sitä varmemmin, mitä tiiviimmäksi ja keskusjohtoisemmaksi EY muuttuu.

– Mielenkiintoinen yksityiskohta tässä kuviossa ovat kääntäjät ja tulkit. Tämä tuhansiin kasvava joukko elää jännittävässä monikielisessä maailmassa, eikä heillä vuosikausiin

ole elävää yhteyttä omaan äidinkieleen. Jos jo nykyisin kannetaan huolta virkakielen vieraudesta ja etäisyydestä, niin mitä mahtaa olla edessä, kun parikymmentä meikäläistä EY-kääntäjää luo meille virallista uuskieltä kulttuuriseen tyhjiöön. On syytä toivoa, että he käyvät ankarasti Suomessa saunomassa kesälomillaan.

HANTTIIN OLISI PANTAVA

Euroopan integraatio, muodossa tai toisessa, on Klaus Mäkelän mielestä kuitenkin vääjäämätön kehityksen suunta.

– Euroopan yhdentymisen tulee pitkään olemaan samaa kuin markkinavoimien jatkuva vapautuminen. Monet suomalaisen ja pohjoismaisen sosiaalipolitiikan erityispiirteet tulevat huuhtoutumaan pois. Siinä mukana menee paljon sellaista tehottomuutta ja byrokraattisuutta, joka joutaakin mennä. Samalla kuitenkin eriarvoisuus tulee vääjäämättä kasvamaan.

– Vaikka kehityksessä on paljon ikäviä puolia, en usko, että Suomella olisi pitkän päälle muuta vaihtoehtoa kuin liittyä EY:n täysjäseneksi. On erittäin vaikea jäädä ulkopuolelle, jos kaikki Efta-maat haakeutuvat jäseniksi. Eri asia siten on, mitä tapahtuu EY:n sisällä, kuinka pitkälle yhdentymisen viedään. Jos Maastrichtissa sovittu unioni kaatuu, liittyminen tulee olemaan aikaisempaa helpompaa. Silti nykyisenkaltaisenkin EY:n jäsenyys aiheuttaisi Suomelle melkoisia mullistuksia.

– Mutta vaikka jäseneksi pyrittäisiinkin, hanttiin pitäisi panna, tiukasti mutta fiksusti.

Kaikki edellä kuvaamani piirteet, kritiikitön eurohuuma, oikeuskulttuurien erilaisuus ja eliitin taipumus vahvistaa asemaansa näiden avulla, ovat viemässä Suomea EY:n jäseneksi täysin ehdoitta. Kaikkien perusteltujenkin suomalaisten erityispiirteiden annetaan tuhoutua ilmaiseksi. Suomen neuvottelijoilla ei ole minikäänlaista kansallista etua korostavaa kotimaista mielipidet-

tä selkänोजनाan. Suomi putoaa tätä menoa EY:n syliin kuin kypsä omena. Ja kuitenkin olisi täysin mahdollista ja itse asiassa nykyisen EY-kulttuurin mukaista tapella omien etujen puolesta loppuun saakka ja luopua vasta, jos jostakin on pakko luopua, kun toinen osapuoli on maksanut siitä kovan hinnan.

– Vaikka näkisikin, että häviää, kannattaa pyristellä vas-

taan. Häviöjä vaikuttaa aina lopputulokseen. Mitä päättäväisemmin suomalaiset pitävät kiinni tasa-arvoa edistävästä perinteistään, sitä enemmän niistä jää kansallisesti jäljelle tai omaksutaan yleiseurooppalaisen keiton mausteeksi, sanoo Klaus Mäkelä.

MATTI VIRTANEN

RUOTSI PITÄÄ KIINNI ALKOHOLIJÄRJESTELMÄSTÄÄN

EY:n komissio on antanut lausuntonsa Ruotsin jäsenyydestä käytäviä neuvotteluja varten. Nordisk Alkoholitidskrift -lehden ja Alkoholipoliitikka-lehden toimitus pyysi siitä kommentiani.

Lähtökohtani tietysti on Ruotsin virallinen kanta, jonka mukaan ruotsalainen alkoholipoliikka on syytä säilyttää myös jäsenyyden oloissa niin pitkälle kuin mahdollista. Samalla olemme kuitenkin tietoisia siitä, että jäsenyys tekee muutokset ajankohtaisiksi. Muutoksia merkitsee todennäköisesti jo ETA-sopimus, kun se tulee voimaan, luultavasti ensi vuodenvaihteessa.

Vakavinta uhkaa ruotsalaiselle alkoholipoliitikalle mer-

kitsee tavaroiden vapaa tuontioikeus, joka on yksi ns. sisämarkkinoiden kulmakivistä. EY on nyt ilmoittanut, että jokaisen kotimaahan paluun yhteydessä saa henkilökohtaiseen käyttöön tuoda 300 litraa olutta, 90 litraa viiniä ja 10 litraa väkeviä. Jos ruotsalaiset saavat mahdollisuuden tuoda tuollaisia määriä Tanskasta, nykyinen korkea hintatasoon perustuva politiikkamme rapautuu ja ruotsalainen alkoholipoliitikka on vakavasti uhattuna. Jos nykyiset korkeat alkoholijuomaverot pidettäisiin siinä tilanteessa ennallaan, Systembolagetin myynti vähenisi tuntuvasti, etenkin Etelä-Ruotsissa. Jos taas verotuksen tasoa laskettaisiin,

myynti kasvaisi rajusti koko maassa.

Ruotsin kannalta on tärkeää saada jäsenyysneuvotteluissa poikkeus alkoholijuomien vapaaseen tuontioikeuteen. Pysyvien poikkeuksien saaminen EY:n säännöistä on tunnetusti vaikeaa, mutta ajallisesti rajoitetutkin poikkeukset ovat kallisarvoisia. Mitä kauemmin pystymme estämään halpojen alkoholijuomien tulvan Ruotsiin, sitä parempi.

Ajatusta, että meidän pitäisi jo ETA-sopimuksen myötä alentaa hintojamme, on vaikea ymmärtää. Sanotaan, että meidän pitäisi ”totutella”. Totutella lisääntyviin alkoholihaittoihin? Päinvastoin meidän täytyy yrittää voittaa aikaa niin